

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročniki v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v tuzemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisne ne vračajo. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialnem namenu delavstva in nemščinskem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 79 * Maribor, četrtek, dne 13. julija 1939 * Leto XIV

Praznik francoskega ljudstva

Francoska republika bo letos posebno slovesno proslavila svoj praznik 14. julija, ker praznuje njegovo 150-letnico in ker hoče vzpričo mednarodnega položaja manifestirati skupnost francoskega ljudstva, skupnost in enotnost, ki ni prisilna, ni umetna, temveč prihaja iz čutenja vsakega Francoza, ki ve, da brani tudi svojo osebno srečo in svobodo, ako brani Francijo. V tem oziru ne dosega Francije prav nobena dežela na svetu.

V čem je pomen francoskega narodnega praznika, zakaj so si izbrali 14. julij za svoj najsvetejši dan?

14. julij pomeni dan vstajenja svobodnega francoskega ljudstva, nastop novega, prerojenega francoskega naroda, ki je proglasil: Vsa oblast izvira iz ljudstva.

Velika revolucija 1789. leta je bila v polnem teku. Pariz je bil njeno središče in žarišče. In revolucionarni Pariz je izvedel, da je ogrožen, ker pripravlja nanj pohod tista vojska, ki je ostala zvesta Ludviku XVI. Revolucionarji so pozvali pariško ljudstvo, naj se pripravi in oboroži. Alarm po vseh predmestjih. Ljudje si podnevi in ponoči izdelujejo, nabavljajo vsa mogoča orožja in skrbje za prehrano. Tako naskoči 13. julija ljudska množica samostan Saint-Lazare s klici: Kruha! Kruha! Dvainpetdeset vozov moke so naložili, pa je niso na mestu razgrabili, temveč odpeljali v mestne tržnice, da bo kruha za vse. Tako zbirajo od vseh strani živila, orožje, smodnik in postavljajo barikade.

Naslednje jutro 14. julija so se oborožene ljudske trupe zgrinjale okrog Bastille — te mračne trdnjave z visokimi, strahovitimi stolpi in debelimi zidovi, okrog strašne jetnišnice, ki se je dvigala sredi hiš ob vhodu v močno naseljeno predmestje St. Antoine. Bastilla (izgovori: bastija) je bila simbol starega avtokratskega sistema, obenem pa trdnjava, ki je obvladala omenjeno predmestje in važno prometno žilo, ki je vodila proti magistratu, kralj. palači in Tuilerijam. V naskoku je ljudstvo zavzelo Bastillo in preiskalo vso trdnjavo, da osvobodi jetnike, ki so bili takorekoč pokopani v njenih temnicah. Ljudje so jokali ob pogledu na te strahove, ki so prihajali iz jetniških luknj. V triumfu so vodili te mučenike Ludvikovega despotstva po pariških ulicah. Kmalu je bil ves Pariz opojen navdušenja, da je padla bastija. Državni udar Ludvika je bil prepreden. Ljudstvo je izvajalo svojo prvo zmago, pokazalo svojo moč in pri svojih sovražnikih vzbudilo spoštovanje, po vsej Franciji se je prebudil pogum in navdušenje, vsa dežela je sledila vzgledu Pariza, da si pribori in zavaruje svobodo.

14. julij 1789 je tako rojstni dan svobodnega francoskega ljudstva. Ta dan je bilo konec stare Francije, ki je bila pod vladjo despotov najrevnejša dežela, v kateri je bila vsako leto tretjina prebivalstva izročena lakoti. Osvobojen kmet je začel z vso vnemo obdelovati svobodno zemljo, sredi revolucije je dal deželi najbogatejšo žetev. »Kmet se je prvič po stoletjih do sitega naje del«, piše zgodovinar. Zravnal je svoj ukrvljen hrbet! In smel je govoriti!

Samo iz tega prerojenja moremo razumeti, da je prej revna in zadolžena Francija vzdržala prve revolucionarne in Napoleonove vojne, ki jih je vojevala takorekoč proti vsemu svetu, in ki so ponesle nove ideje tja do Egipta in Moskve. In po prestanih vojnah Fran-

Odločitev je pridržana Poljski

Chamberlain: Gdansk je pogoj neodvisnosti Poljske

V ponedeljek je Chamberlain govoril v spodnji zbornici o Gdanku. Rekel je, da so poslednji dogodki v Gdanku povzročili skrb v vseh deželah, ki jim je resnično do miru. Treznosti Poljske je pripisati, da ni intervenirala in potegnila svoje prijateljske države v vojno. Vedeti je treba, da bi se v takih primerih vsaka poljska akcija smatrala kot napad in države, ki bi ji pomagale kot sokrivke novega konflikta v Evropi, čeprav bi bila intervencija le obrambna.

Chamberlain priznava pomen Gdanske za Poljsko. Sedanji položaj Gdanske je zanj jamstvo za njeno neodvisnost. Anglija pa bi bila svojo obveznost izpolnila, če bi se bila stvar razvila v gorenjem zmislu.

Gdansk je za Poljsko izredno važna točka. Skozi Gdansk vodi iz Poljske edina vodna pot v Vzhodno morje. Pa tudi ceste in železnice služijo za promet s poljskim blagom. Gdansk je

za Poljsko tudi strateškega pomena. Če pride Gdansk v tuje roke, lahko tujec Poljsko izolira, kadar hoče in Poljska bi morala kloniti pred vojaško silo.

Nemcem se tam ne godi krivica, ker je uprava nemška. Svoboda je le toliko omejena, da je Gdansk poljsko izvozno pristanišče, kar pa Gdanku itak koristi. Če nastajajo trenja, so odgovorni tisti, ki statut nepravilno izvajajo.

Poljska in Nemčija sta 1934 sklenili pogodbo o nenapadanju za deset let. Bila pa je osvojena. Avstrija, Sudeti, Češka in Moravska. Te izkušnje so Poljsko opominjale k previdnosti in nezaupanju. Odpoved pakta, pričetek hujškanja proti Poljski, kakor že v onih primerih, je vse svarilo Poljsko pred nemškimi predlogi, da se revidira pakt in sklene nova pogodba. Poljska je odgovorila Nemčiji na nove predloge, še preden je Anglija prevzela kako jamstvo za njeno neodvisnost.

Kakor je položaj resen, je vendar napetost nekoliko popustila. Poljska je pripravljena se pogajati z Nemčijo, če bi ta pokazala dobro voljo, da se problem mirno uredi. Nemčija pa zahteva inicijativo s poljske strani.

Dogodki v Gdanku so omajali zaupanje med prizadetimi silami in bi se pogajanja vršila ob velikih težavah. Pohvalno je, da je Poljska ohranila mirno kri, in Anglija se nadeja, da bo gdansko vprašanje mogoče urediti mirno ob ohranitvi svobode mesta Gdanske. Že stare zgodovinske tradicije velevali, da je mogoče spraviti v sklad interese obeh narodnosti in obeh držav. Vsi pa moramo skrbeti, da se stvari uredi pravično in ne izzovejo vojno.

Nemški tisk očita Chamberlainu,

da daje potuho Poljakom in da je sploh samo Anglija kriva, da je Poljska postala trdoglava.

Bolgarija z Jugoslavijo

Državi ostaneta neodvisni, nevtralni in prijateljski.

Po svoji vrnitvi iz Berlina, dne 10. julija, se je Kjuzevanov ustavil na Bledu, kjer se je sestal z našim zunanjim ministrom Cincar-Markovićem.

O tem sestanku in razgovoru je bil objavljen to-le uradno poročilo:

1. da so interesi Bolgarije in Jugoslavije v tem, da v duhu pakta o večnem prijateljstvu nadaljujeta s politiko sodelovanja med obema državama,

2. da je v obojestransko korist, da se v najbližjem času ustvari med Jugoslavijo in Bolgarijo čim tesnejše gospodarsko zblizanje,

3. da politika neodvisnosti in nevtralnosti najbolj odgovarja interesom Bolgarske in Jugoslavije kakor tudi miru na Balkanu in

4. da je potrebno, da obe vladi nadaljujeta s politiko dobrih in prijateljskih odnosov do vseh svojih sosedov.

Velika smodnišnica v Španiji zletela v zrak

200 mrtvih, 1500 ranjenih, nad 1000 hiš porušenih.

V smodnišnici v vasi Penaranda de Bracamonte se je dne 10. julija prepetila silna eksplozija, ki je poglajala glavne objekte v zrak. Vsled eksplozije se je v vasi in okolici porušilo preko 1000 hiš, okrog 200 ljudi so pokrile razvaline oz. jih je razmesarilo in razneslo na stotine metrov daleč, dočim je 1500 ljudi odneslo več ali manj težke poškodbe. Na mestu, kjer je stala smodnišnica, zija velikanska 200 metrov globoko jama.

Eksplozijo so občutili v Salamanci in Avilli kot močen potres, dasi ležita ti dve mesti 40 km daleč od prej omenjene vasi.

Franco seveda dolži republikance, da so povzročili to eksplozijo. Predvsem sumijo asturske rudarje, da vodijo teroristično akcijo proti sedanjemu režimu. Jasno je, da se bodo spričo tega napolnile ječe z novimi žrtvami, med katerimi bodo iskali krivce.

cija ni padla v revščino, nasprotno, postala je še bolj cvetoča dežela in kmalu najbogatejša dežela v Evropi, dežela premožnega kmeta in varne ekistence. Francija ni navezana na Indokino, živi sama iz sebe in od sebe; kolonialni imperij ji je bil samo navržen.

Vsaka velika revolucija ima nekaj originalnega v sebi. Angleži so se v svoji veliki revoluciji v letih 1648-1657 borili predvsem za to, da dobi vsak posameznik svoje osebne svoboščine, posebno kar se tiče verskih stvari, hoteli so zagotoviti predvsem svobodo vsake cerkvene družbe in krajevne pravice vsake občine. Francoska revolucija je

pa poleg jamstva državljanjskih svoboščin posvetila glavno skrb zemljiškemu vprašanju, razlastitvi veleposestev in cerkvene gosposke. Zato je Francija prva dežela svobodnega kmeta. Istočasno je pa dala idejo nacionalizacije industrije in veletrgovine. In ta boj nadaljuje tako imenovani četrti stan.

Francija je tudi danes svetilnik svobode in ves svet bo bodisi z navdušenjem bodisi s spoštovanjem spremljal slavje francoskega ljudstva, njegove mladine, njegove kulture, njegove vojske, njegove moči in njegove svobodoljubnosti.

Zblizanje med Poljsko in Litvo

Prijateljstvo naj zamenja nekdanje besno sovraštvo.

Radi naraščajoče poljsko-nemške napetosti poskuša Poljska vedno znova, da bi se približala Litvi. V ta namen se vrše pogajanja za sklenitev gospodarskih, prometnih in drugih dogovorov. V zadnjih dneh je obiskala velika poljska bojna ladja novo litvansko pristanišče Sventoi, ki ga Litva gradi z vso naglico, da nadomesti izgubo memelskega ozemlja. Dela v tem novem pristanišču so že toliko napredovala, da morejo v pristanišču pristajati tudi velike ladje.

Med Poljsko in Litvo je vladalo po vojni besno sovraštvo, ker so Poljaki nasilno zasedli litvansko mesto Vilno z okolico. Med obema državama dolgo časa na bilo diplomatskih odnošajev.

Socialist Julij Besteiro obsolen na 30 let ječe

od Francovega sodišča v Madridu.

Pred izrednim sodiščem v Madridu se je zagovarjal zadnji predsednik sveta narodne obrambe socialist Julij Besteiro. Obtožnica ga je dolžila, da je zakrivil celo vrsto zločinov oz., da je odgovoren za zločine drugih in tudi zato, ker se je boril proti Francovi vladi, ki da je bila edina legitimna vlada. Nadalje mu je oči-

tala obtožnica, da je bil glavni pobornik ljudske fronte.

Po par dnevni razpravi je sodišče obsodilo Besteira na 30 let ječe. Besteiro je prišel k razpravi iz bolnišnice, kjer se nahaja že dalj časa, ker je tuberkulozen.

Spopadi v Barceloni

Ko se je zvedelo za obsodbo Besteira v Barceloni, je prišlo v nekem mestnem predelu do demonstracij in krvavih spopadov med pristaši republikancev in frankovci.

Gospodarsko zblizanje z Egiptom. Egiptovski zunanji minister Jahja paša, ki se je mudil par dni v naši državi na uradnem obisku, je odpotoval od nas, kot je rekel z najboljšimi vtisi. V poluradnih objavah v časopisju se povdarja, da je bil obisk Jahja paše gospodarskega značaja in da ne bo brez ugodnih posledic za naš izvoz v Egipt.

Prisilno delo na Japonskem. Japonska vlada je uvedla s 15. julijem prisilno delo za nekatere kategorije delavstva.

S. Friderik Adler — 60 letnik

Dne 9. julija je dopolnil tajnik Socialistične delavske internacionale S. Friderik Adler 60 let.

Ime Friderika Adlerja je poznano iz vojne dobe, ko je leta 1915. v hotelu Meissel & Schaden na Dunaju ustrelil tedanjega največjega avstrijskega despota, ministrskega predsednika grofa Stürgkha. Strel iz Adlerjevega revolverja so bili signal za vsesplošno gibanje proti absolutističnemu in naravnost tiranskemu režimu. Splošno se priznava, da je atentat tako prestrašil avstrijsko reakcijo, da je zopet odprla vrata parlamenta. S tem pa je bila dana mož-

nost tudi slovanskim in zlasti jugoslovanskim poslancem v tedanjem dunajskem parlamentu, da so dobili dostop na tribuno, raz katere so lahko govorili javnosti, kajti pred govori parlamentarcev je morala kapitulirati tudi avstrijska vojna cenzura.

Adler si je po vojni pridobil zelo velike zasluge za socialistično delavsko gibanje, zlasti za obnovitev Socialistične delavske internacionale, katere tajnik je že dolgo vrsto let. V avstrijskem socialističnem gibanju je bil poleg pokojnega Bauerja eden najbolj cenjenih in vplivnih ideologov.

Pomorske vojne sile v Vzhodni Aziji

Angleži in Japonci se pogajajo glede blokade Tiencina.

V Tokiu se prično pogajanja med britskimi in japonskimi zastopniki glede Tiencina. Japonci zahtevajo opustitev britanske protijaponske politike, da ne nastane vojna. Razpravljali bodo o pravicah koncesij na Kitajskem.

Pogajanja se vrše ob moralni asistenci vojnih mornaric. V tamkajšnjih morjih imajo, kakor poroča »Petit Pari-

sien«, naslednje države vojna brodovja: Anglija 120.000 registrskih ton edinic, Nizozemska 50.000 rgt., Francija 40.000 rgt., Rusija 30.000 rgt., Zedinjene države ameriške na Pacifiku 1 milijonov rgt. Vse te pomorske sile znašajo 1.240.000 rgt., dočim ima japonska mornarica 860 tisoč rgt.

* * *

Zmaga pri volitvah obratnih zaupnikov

bo moralen dokaz, da hoče delavstvo svobodnih delavskih strokovnih organizacij opravičeno državljanske in samoupravne pravice, ki mu po zakonih in razumu gredo.

Od 15. julija do 15. avgusta se bodo vršile te volitve. Poskrbite, da v vseh obratih delavci volijo zaupnike akcijskih naših organizacij. Prav tako torej, kakor zadnjič!

Centralne organizacije preskrbe po potrebi potrebne tiskovine za volitve!

Vatikanska politika

v nemško-poljskem sporu.

»Daily Telegraph« javlja iz Rima, da zdaj v vatikanskih krogih priznavajo, da je poljska vlada odklonila papeževo posredovanje v poljsko-gdanskem sporu. List nadalje poroča, da slede zdaj papeževa prizadevanja za tem, da bi dosegel francosko, italijansko, zblizanje. Francoski poslanik v Vatikanu Charles-Roux je bil od papeža sprejet v avdijenco. — Več angleških listov je objavilo vest, da je papež prosil Musolinija za razgovor in da se je ta razgovor že vršil.

Stavka pri javnih delih v Zedinjenih državah

radi delovnega časa in mezd.

Upravne oblasti v Zedinjenih državah so sklenile pri javnih delih podaljšati delovni čas in znižati mezde. Organizacija delavcev je proglasila stavko in postavila svoje zahteve. Stavkujoče podpirajo vse druge organizacije. Predsednik glavne delavske zveze je sklical predsednike naj-

važnejših strokovnih central v Washington, da se posvetujejo o zahtevah delavcev in svojih nadaljnjih ukrepih.

Delavsko gibanje je krivo današnjega stanja

»Samouprava« je nedavno izopravičevala današnje politično stanje v posebnem članku, v katerem pravi: »Ono, kar je temeljno v njenem zadržanju (Jugoslavije) in v njenem opredeljevanju, to je v glavnem njena antipatija proti marksizmu.«

Ne verujemo, da bi bilo mogoče, da je opredelitev Jugoslavije v glavnem posledica te okolnosti. Da je to v resnici glavni vzrok, o tem prav gotovo »Samouprava« sama ni prepričana, ali napisano je tako...

»Samouprava« trdi, da ni tendence po totalitarnosti ali fašizmu, ker ti dve formi državne oblasti nista mogoči v jugoslovanskih razmerah. No, in ker postavlja na eni strani to trditev, mora na drugi strani navajati drugega krivca: socializem in marksizem.

Kako naiven je tak izgovor ali utemeljevanje politike, bo znal presoditi vsak trezen in pameten človek in mu ni treba biti nihi politik.

V Sovjetski Rusiji so slavili 230letnico zmage ruske vojske nad armado švedskega kralja Karla XII. pri Poltavi. S to proslavo je hotela sovjetska vlada naglasiti svojo voljo, da hoče tudi v današnji Evropi igrati vlogo vojaške velesile.

Sovjetski poslanik na Kitajskem se je ubil s svojo ženo vred, ko se je vozil v avtomobilu v rusko kopališče Katubo, kjer je nameraval preživeti svoj dopust. Nasreča se je zgodila, ker se je pokvaril motor.

Doma in po svetu

O odvisnosti svobodnih delavskih strokovnih organizacij se je zopet razpisal »Slovenec« in sicer pravi, da so te organizacije odvisne od marksistične internacionale, ki da je politična strankarska tvorba itd. Neumnost »Slovenca« se torej še stopnjuje. Mednarodna strokovna zveza s sedežem v Parizu, v kateri so posredno začlane svobodne strokovne organizacije, je, kakor splošno znano, nepolitična tvorba. Njej pripadajo tudi angleške, francoske, ameriške in druge strokovne organizacije. Mednarodna strokovna zveza se peča le s problemi socialnega, gospodarskega in kulturnega značaja. Pri njej začlane organizacije ne podleže nobenemu diktatu, prav tako malo kot naše (tudi »Slovenčevce«) združene organizacije, ki so začlane v mednarodni združni zvezi v Londonu, še manj pa, da bi poznale svobodne strokovne organizacije tako odvisnost, kot jo poznajo »Slovenčevci«, ki se bore proti internacionalizmu, pa v resnici pripadajo najbolj internacionalni organizaciji, čije vpliv je tako velik, da so morali dobiti najpoprej dovoljenje od nje, predno so smeli govoriti v materinem jeziku.

50 odst. vpisanih otrok ne obiskuje šolo. Učiteljsko zborovanje drinske banovine je ugotovilo, da 50 odst. vpisanih ljudskošolskih otrok ne hodi v šolo. Torej je še teh ljudskih šol preveč.

Obisk angleške kraljevske dvojice v Belgiji je določen za čas od 24. do 27. oktobra.

Mandati devetih romunskih senatorjev neveljavni. V soboto je javil predsednik romunskega senata, da so mandati devetih senatorjev za sedanjost sežijo neveljavni, ker so odklonili prisego na kralja in ustavo. Med temi senatorji so bivši ministrski predsednik Maniu, Mihelake, bivši predsednik liberalne stranke Bratianu; bivši zunanji minister Titulescu, maršal Prezan, bivši minister Popovici in Enescu so pa dobili rok, do kdaj morajo priseči.

Novi ukrepi glede Judov v Nemčiji. Nemška vlada je izdala novo uredbo o Judih. Glasom te uredbe bodo vsi v Nemčiji živeči Judje morali biti člani »Rajhovskega združenja Judov«. To združenje bo imelo nalogo skrbeti za izseljevanje Judov, za vzgojo podmladka in vzdrževanje dobrodel. organizacij ter strokov. šol, v katerih se bodo Judje učili poklicev, katerih se mislijo posvetiti po odhodu iz Nemčije. Združenje bo imelo dolžnost podpirati Jude, ki so brez sredstev in se ne more nadejati nikake podpore od strani rajha.

Obisk sovjetskega admirala v Ameriki. Sovjetski admiral Ivan Izakov, mornariški podkomisar, bo v kratkem prišel v Združene države. V Washingtonu bo predaval o moči ruskega brodovja.

Poraba petroleja v državah osi. Nemčija in Italija porabita na leto 10 milijonov petroleja. — Strokovnjaki pravijo, da bi ti dve državi v slučaju vojne potrošili dva do trikrat večjo količino. Petrolejske rezerve za vojne svrhe znašajo okrog 3 milijone ton.

Prispevek za obrambni sklad na pokojnino. Dravska finančna direkcija je odmerila poseben prispevek za narodni obrambni sklad na pokojninske prejemke državnih upokojujencev in upokojenk, ki so v njeni evidenci, po podatkih o rodbinskem stanju. — Upokojenki, ki mislijo, da se jim za julij 1939 ni odtegnil prispevek po pravilni stopnji z ozirom na rodbinske razmere, naj vložijo svoje prijave. Pri-

jave mora potrditi pristojna občina ali pristojni župni urad.

Cerkvene vesti iz Nemčije. »Havas« poroča o demonstracijah, ki so se pred kratkim vršile proti kardinalu Innitzerju, ko se je mudil na pastirskem potovanju po Gronji Avstriji.

Demonstracije so zavzele takšen obseg, da je bil Innitzer prisiljen, prekiniti potovanje in se je predčasno vrnil na Dunaj. V Salzburgu so državne oblasti zaplenile hišo, kjer so prebivali kanoniki ter tamkajšnji frančiškanski samostan. — Benediktinski samostan pri Kremsu bodo, kakor poroča »Völkischer Beobachter«, spremenili v šolo za nacional-socialistične voditelje.

Francoske radio postaje oddajajo v srbohrvaščini in nemščini in sicer: vsak večer od 9.30 do 9.45 in od 10.45 do 11. ure. V srbohrvaščini oddaja Lyon P. T. T. in Radio Lyon, v nemščini pa: Paris P. T. T., Rennes P. T. T., Radio Strassbourg, Nimes in Ile-de-France.

Časopise pošiljajo z letali za naročniki. V nekaterih državah odhajajo ljudje v velikem številu v obmorska kopališča. Pošta rabi v te oddaljene kraje najmanj en dan. Ljudje iz velikih mest, ki so naročniki časopisov so pa vajeni, da dobe časopise takoj po izidu. Veliki časopisni koncerni so za svoje naročnike, ki odhajajo na letovanje v obmorska kopališča, uvedli dostavo časopisov z letali. Letalo naloži časopise in jih potem v vsakem kraju, na določenem mestu, meče v vrečah na zemljo, ne da bi moralo pristati. Vreče pobere krajevna pošta in časopise takoj raznosi. Na ta način dobe naročniki, ki so na letovanju, časopise že eno uro po izidu.

Iz češke

Dr. Hacha ugovarja Hitlerju. Predsednik čehomoravske vlade dr. Hacha je odpotoval v Berchtesgaden h kanclerju Hitlerju, da se pritoži zaradi preganjanja Čehov. Pritožil se je proti zaplenitvi imetja in progona 800 Čehov s sudetskega ozemlja, katerih imetje je vredno 800.000 čk, dalje proti odgonu čeških delavcev v Nemčijo in proti temu, ker se morajo češki otroci v manjših krajih učiti nemščino v ljudskih šolah. Pritožil se je po nalogu postavljene narodnega parlamenta.

Češki kmeti v zadregi, ker jim primanjkuje za žetev okoli stotisoč delavcev. Pomanjkanje je temvečje, ker jih je odšlo v Nemčijo okoli 60.000. Čehi so razglasili popis dijakov, da jih pritegnejo k delu.

Iz slovaške

Slovaško gledališče v krizi. »Přítomnost« poroča, da se je znašlo slovaško gledališče v Bratislavi v novi samostojni državi v skrajno slabem položaju. Gledališče je poprej dobivalo čez 4 milijone kron letne podpore, od tega 2 milijona od države, 1 milijon od slovaškega deželnega odbora in 1 milijon od mesta Bratislave ter še od drugih slovaških mest, v katerih je gostovalo po 2 meseca. Slovaška država pa sedaj nikakor ne more dati takih subvencij. Poleg tega pa je silno padel tudi obisk, ker je odšla iz Bratislave češka publika in — premožni židi, pa tudi češke igralce je gledališče zgubilo. Nova publika se gledališču izogiba in sklepajo sedaj o tem, če ne bi boljše situiranim uslužbencem naložili, da se morajo abonirati v gledališču. Tudi z reportarjem imajo velike težave, ker slovaških iger ni, tudi prevodov ne dovolj slovaških, čeških pa igrati nočejo.

Razmere na Slovaškem. Slovaško vladno časopisje poroča, da je bilo zadnje čase na Slovaškem odkritih več »judovsko-boljševskih propagandnih gnezd«. V več krajih krožijo letaki, ki so protivni slovaški »samostojnosti«. Pravijo, da so odkrili tiskarno, kjer se tiskajo ti letaki. Lastnik tiskarne je nek Čeh, Benešev pristaša. Njega in še šest drugih pristašev so spravili v koncentracijsko taborišče.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

»Še lahko upamo, Marama«, jo je skušala tolažiti gospa de Laage. Toda tudi v njenem srcu ni bilo niti trohice upanja... Gotovo so bili vsi mrtvi. Njen mož in kapitan Nagle...? Nobena ladja, enaka Katopuji, ni mogla prestat takega viharja. Ne... tudi onadva nista bila več med živimi...

Gospa de Laage je občutila neskončno sočutje z mlado ženo poleg sebe, ki jo je katastrofa na tako krut način oropala. Marama je zgubila stariša, brate, sestre, sorodnike in prijateljice — vsa skupnost, čije delec je bila sama, je prenehala obstojati... ves ta mali svet je bil v nekaj urah uničen.

Istega popoldne je pričela gospa de Laage, da bi odvrnila Maramo od njenih bolečih spominov, govoriti o sebi. Ona in njen mož sta že dolgo nameravala na enoletni dopust v Francijo; v nekaj mesecih bi bila odpotovala. Sedaj bo potovala sama; naselila se bo v Parizu in živela skupaj s svojo vdovelo sestro, ki ji je bila tako mila in draga.

Marama je ganjena poslušala, držeč roko gospe de Laage v svoji. Čutila se je ozko povezano s svojo družico, ki jo je ljubila in ji zaupala, kot da bi bila njena starejša sestra. Po kratkem molku je začela govoriti, njen glas je bil brez zvoka, kot glas žene, ki ji bodočnost ne more prinesiti ničesar več. Otresla se je vseh predsodkov in pripovedovala svojo zgodbo, kot da bi se bila dogodila nekje daleč na dru-

gem svetu. Pripovedovala ji je, kako sta oče Pavel in Mako rešila Terangija na odprtem morju in o njegovem pristanku na Motu Tongi. Opisala je, kako sta ga ona in Tita našli tamkaj, in kako srečni so bili tistih par dni, ki so jih preživeli skupaj. Govorila je tudi o tem, da so nameravali pobegniti na otok Fenua Ino. Ničesar je ni moglo več zadržati. Opisala ji je tudi jamo Te Rua, v kateri so se zadrževali med tem, ko so jih iskali na otoku, ter kako sta s Terangijem skrila čoln in zalogo. Ta mlada žena, ki ji je bilo komaj dvaindvajset let, je govorila kot izkušena starka, ki si priključuje v spomin obraze davno umrlih prijateljev.

In ko je tako pripovedovala naprej in naprej, zroč preko morja v daljavo, se je njena poslušalka zavedla neskončnosti, ki je ločila sedanjost od bliske preteklosti...

Marama je utihnila. Tudi gospa de Laage je molčala. Tedaj se je Marama ozrla v njo; v njenih očeh se je zrcalila brezupnost.

»In sedaj... kaj bo sedaj?« je vprašala. »Čim bodo zvedeli o velikem viharju, bodo prišli pogledat. Guverner na Tahitiju bo mogoče poslal bojno ladjo... našli nas bodo tu. Ali bodo Terangija zopet poslali v ječo?«

»Bog obvaruj kaj takega!« je rekla gospa de Laage pritajeno.

»Vendar... odvedli ga bodo s seboj«, je odvrnila Marama. »Potem mi ostane samo še Tita. Da, oteli mi ga bodo; vem... Tudi Terangi misli tako. In nikoli več ga ne bom videla.«

Sonce se je že močno nagnilo na nebu, ko se je mlada žena dvignila. »Samo še kratek čas moreva biti Tita in jaz z njim skupaj«, je rekla. »Ta čas hočem izkoristiti.«

Z rosnimi očmi je gledala gospa de Laage za Maramo, ki se je napotila vzdolž obrežja. Maramino pripovedovanje jo je globoko dojnilo. Pozabila je nase — na vse, razen na usodo tega para, ki mu je bila dolžna tako veliko zahvalo. Kaj bo z njima? Kaj naj se zgodi z njima...? Srce ji je zastajalo, ko je o tem razmišljala.

Vedela je, kakšno mnenje so imele oblasti na Tahitiju o Terangiju. Videla je pismo, ki ga je bil pisal guverner Tahitija njenemu možu in to pismo ni dopuščalo nobenega dvoma o tem, kaj so nameravali z njim. Terangija je bilo treba za vsako ceno zopet vjeti in potem poslati na Guayano; gosposka je bila odločena, da enkrat za vselej pokaže, kako namerava postopati z nepoboljšljivimi kršilci zakona.

Toda ali ne bi bilo mogoče, da bi spričo njegovega ponašanja napram ženi visokega državnega uradnika znižali težko kazen, ki mu je pretila? To je bilo malo verjetno. Gospa de Laage skoro da ni mogla upati, da bi to, kar bo ona rekla oziroma storila, omililo kazen, ki je grozila Terangiju, čim ga bodo zopet vjeli.

Ne, ne smejo ga vjeti! Samo ena rešitev je bila mogoča za Terangija in Maramo; na vsak način morata storiti, kar sta prvotno nameravala. Njima prirojen čut domačinov ju ni varal, ko sta si bila izbrala Fenua Ino kot pribežališče za Terangija.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

Velika delavska kolesarska prireditev v Trbovljah

zdržena z zletom godbe Glasbenega društva železničarjev v Mariboru, s katero pojde v Trbovlje preko 500 zletnikov iz Maribora

Dne 16. julija slavi podružnica Trbovlje I. Del. kolesarskega osrednjega društva, ki ima svoj sedež v Mariboru 10-letnico obstoja. Pri tej priliki bo priredila velik kolesarski dan, združen z zletom godbe Glasbenega društva železniških delavcev iz Maribora. Iz Maribora se bo udeležilo zleta okrog 500 železničarjev in delavcev.

MARIBOR VIII. Mariborski teden

(Od 5. do 13. avgusta 1939.)

Približuje se čas osme prireditve tradicionalnega Mariborskega tedna, velike gospodarske in kulturne revije Maribora in vsega slovenskega severovzhoda. Letošnja prireditev, določena za čas od 5. do 13. avgusta, bo pa še toliko pomembnejša, ker živimo v dobi, ko je potreba strnitve vseh sil in dela za okrepitev naših postojank večja kakor kdaj koli prej. Tega se zaveda tudi vodstvo Mariborskega tedna in je zato poskrbelo, da ustvari iz prireditve resnično manifestacijo naše volje po življenju in napredku.

Letošnji VIII. Mariborski teden bo zato nudil toliko pestrosti, kakor ne skoraj katere druga dosedanja prireditve v Mariboru. Po že določenem programu bo obsegal največje veliko tekstilno razstavo, ki bo prikazala vse, kar zmora naša sodobna domača industrija, dalje obsežno tujskoprometno, gostinsko, narodno-

pisno, jubilejno gledališko, skavtsko, vinsko in vezeninsko razstavo, kakor tudi razstave domačih živali in razne druge. Za pouk in razvedrilo bodo skrbeli koncerti, gledališki, sportni in drugi nastopi obenem z že znanim in tako privlačnim veselničnim parkom na razstavišču. Atraktivna tedna bo pa gotovo veliki festival slovenskih narodnih običajev 5. in 6. avgusta, na katerem bodo nastopile skupine iz Bele Krajine, Gorenjske, Koroške, Prlekije itd.

Kakor vsako leto, velja za obisk Mariborskega tedna tudi letos polovična voznina po vseh državnih železnicah od 1. do 17. avgusta. Mariborski teden bo zato najlepša priložnost za obisk našega severnega obmejnega ozemlja in njegove prestolnice Maribora, prekrasne kopališča na Mariborskem otoku, zelenega Pohorja, sončnega Kozjaka, Slovenskih gor in vseh drugih prekrasnih postojank.

Strokovna zborovanja

Zborovanje usnjarskih delavcev se bo vršilo danes, v sredo, dne 12. julija ob 18. uri v dvorani »Delavske zbornice«. Naj jihče ne manjka!

Zborovanje oblačilnih delavcev se bo vršilo v ponedeljek, dne 17. julija ob pol 20. uri v dvorani »Delavske zbornice«. Gre za kolektivno pogodbo. Vsi točno in zanesljivo!

Zborovanje kovinarjev se bo vršilo v torek, dne 18. julija ob 14. uri v gostilni Felč na Teznu. Na dnevnem redu so volitve obratnih zaupnikov.

Zborovanje brivskih pomočnikov in pomočnic se bo vršilo v torek, dne 18. julija ob 20. uri v »Delavski zbornici«. Dnevni red: Volitve obratnih zaupnikov in strokovni tečaj. Vsi točno in zanesljivo!

Prijetnosti poletne noči v našem mestu. — Tulec, ki pride v naše mesto in tu prenočuje mora dobiti vtis, da je prišel v pravo meneažarijo. Zvečer tulijo radio aparati skozi odprta okna. Ko se poleže ta hrup in mogoče nekoliko zadremleš, se ti pripodi trop piščancev, ki prično kreg pod tvojim oknom in ko to ulišne, začne navijati kakšen pes, kot bi tulil šakal. Ob mesečnih nočeh se derejo tudi mačke, ki se kontumacirane ženijo po dvoriščih in sprehajajo po strehah. Ob prvem svitu se temu tuljenju in drenju pridruži petelinji zbor in cela vrsta kokoši. Proti 4. uri zaropota kolesa mesarskih voz po tlakovanih cestah, da se tresejo šipe v oknih, in malo pred 6. uro se ti oglasi sirena, ki poroča urbis te orbis, da so tlačani pričeli roboto za gospoda. V tem prijetnem razpoloženju ti mine noč, zjutraj pa lahko vstaneš v upanju, da čez dan ne bo hušše, kot je bilo ponoči. Mislimo, da bi se dalo omiliti vse te nevsledne zadeve na ta način, da bi lastniki psov in kurjih zborov prisilili, da se ozirajo na svoje sosede in preprečijo nočne in jutranje koncerte. Kdor plača pasjo marko še nima pravice, da bi njegovo ščene smelo tuliti vso noč po dvorišču ali pa v stanovanju. Ako bi šlo po želji teh brezobzirnih ljudi, bi morali postati Mariborčani kot Kladenčani, ki morajo imeti okna tudi poleti zaprta.

Mariborska tekstilna industrija je izgubila letos s preselitvijo iz Maribora in naše države eno izmed svojih podjetij, zato se pa ustanovi že v kratkem nova tovarna za svilo, ki bo v celoti nadomestila izgubljeno. Obsežnost te industrije in vse njene izdelke, ki lahko tekmujejo z vsemi izdelki tujine, bo pokazala najbolj velika tekstilna razstava v okviru letošnjega VIII. Mariborskega tedna od 5. do 13. avgusta v unionskih prostorih. Razstava bo tako po obsegu kakor po kakovosti presegala vse dosedanje. Od 1. do 17. avgusta polovična voznina po vseh državnih železnicah.

Komični gledališki nastopi bodo posebna atrakcija letošnjega VIII. Mariborskega tedna od 5. do 13. avgusta. Prirejala jih bo posebna skupina na razstavišču. Obenem bo tudi velika razstava karikatür.

Šipe so jim napoti. Neznani nepridiprav je razbil s kamenjem šipo na izloženem oknu »Zadružnega doma« in povzročil več tisoč dinarjev škode. Takim ljudem bi morali poštno stopiti na prste, kadar se jih zaloti.

Lekarna v konkurzu. Lekarnar Mondini v Sl. Bistrici je prijavil konkurz.

KOLESA (Wanderer)

originalna, priznana najboljša kvaliteta po mesečnih obrokih

d i n 100.—

FRANC LEPOŠA d. z o. z.
Maribor, Aleksandrova cesta 39

Cinkarniško delavstvo zahteva izboljšanje mezd in kolektivno pogodbo

Današnjega shoda SMRJ se je udeležilo preko 200 delavcev.

Celje, dne 9. julija 1939.

Nad dve leti je cinkarniško delavstvo želelo in zahtevalo, da bi strokovna organizacija SMRJ vložila pri podjetju zahtevo za zvišanje mezd in drugih ugodnosti.

Ker pa je večina delavstva izven organizacije, je vodstvo SMRJ odklanjalo delavske želje za vložitev zahtev pri podjetju, češ, da se naj prvo zavedajo in vstopijo (vsaj večina) v borbeno svobodno strokovno organizacijo.

Tiho in neumorno so se podali zaupniki na delo in tekom enega meseca ustvarili v podjetju zopet toliko potrebno enotnost, da je organizacija vzela akcijo v svoje roke in sklicala shod, ki se je vršil v gostilni »Amerika«, kjer se je v glavnem razpravljalo o osnutku kolektivne pogodbe.

Shoda so se udeležili vsi delaprosti delavci, kar je znak, da vlada med delavstvom resno hotenje izboljšati svoj položaj potom strokovne organizacije.

Shod je otvoril predsednik podružnice SMRJ v Celju, s. Jeram Jakob ter v uvodnem pozdravnem govoru naglasil, da so bili nezavedni, ki so stali izven organizacije, krivi zavlačevanja mezdnih pogajanj.

Kot prvi poročevalec je nastopil naš stari bорец s. Plankar Martin, starešina delavskih zaupnikov. Orisal je vzroke sedanjega položaja in pomen strokovnih organizacij, ki jih je ustanovilo delavstvo. Predočil je navzočim vzroke, zakaj nekateri, ki imajo skrite namene, žele in priporočajo še drugo organizacijo, za katero se delavstvo nikdar ne bo ogrevalo.

Nato je prevzel besedo, burno pozdravljen, oblastni tajnik SMRJ s. Šovljanski. V kratkem govoru je poročal o izvršenih borbah v ostalih podjetjih, kjer je delavstvo pač vedno doseglo samo toliko, kolikor je bilo enotno. Prečital je osnutek kolektivne pogodbe od

točke do točke, nakar se je soglasno izreklo za takojšnjo vložitev osnutka. Pozdravil je lepo število novo pristopivših članov in pozval navzoče, da pripeljejo v organizacijo še zadnje omahljivce, ker SMRJ ne more voditi borbe z invalidi, ki stoje ob strani.

Tretji referent, s. Pliberšek Franc, je z zadovoljstvom pozdravil izgrajeno enotnost in zavednost delavstva, katero je vedno priporočal in povdarjal, da se le z močno organizacijo ustvari zadovoljive kolektivne pogodbe. Ugotovil je razna dejstva, zakaj cinkarniško delavstvo že toliko let nima kolektivne pogodbe. Dosedanji obratni sporazum je bil podpisan v takratnih težkih razmerah in bi ga bilo treba že davno nadomestiti s kolektivno pogodbo.

Ker so bili navzoči na zborovanju tudi vsi topilničarji, so zahtevali, da je tudi s. Bornšek Karol opisal njih težavno delo, ki se dan na dan živi pečejo pri vročih pečeh. Priporočal je, da si vsi merodajni faktorji, kakor tudi oni, ki omalovažujejo upravičene zahteve, vsaj enkrat ogledajo delo v topilnici, da se prepričajo, s kakšnim znojem se producira cink. Delavci, oklenite se svoje organizacije! Varujte jo kakor svoje oko in kmalu boste čutili nje velik pomen in vpliv! Poleg strokovne organizacije pa ne pozabite na svojo »Delavsko Politiko«, ki je stalna zaščitnica delavskih interesov. Trikrat tedensko vas opozarja na nevarnosti, ki vam prete, vas podučuje, daje nasvete. V vsakem položaju je na vaši strani, zato delajte neumorno in agitirajte, da si jo naroči sleherni delavec! Mogoče jo boste v kratkem rabili kot pomočnico, zato že danes na delo!

Predsednik zborovanja je pozval prisotne, da se v bodoče odzovejo vsakemu vabilu SMRJ, ker si je siguren, da kolektivna pogodba ne bo podarjena s strani podjetja. — Ob splošnem zadovoljstvu je zaključil zborovanje.

Velikostna kulturna prireditev kamniškega delavstva

ob 20-letnici obstoja del. pev. društva »Solidarnost« in Delavske knjižnice

Upali smo, da bo naša proslava uspela, a tako velikostne manifestacije delavske zavesti, kot je bila te dni v Kamniku, niti največji optimisti niso pričakovali.

Pri slavnostni akademiji,

ki se je vršila v soboto, dne 8. t. m. zvečer, je bila obširna kinodvorana gasilske čete v Kamniku nabito polna; mnogo občinstva je moralo ostati zunaj in tam poslušati spored.

Pri tej slavnostni akademiji je sodelovalo jubilarntno društvo »Solidarnost«, pevsko društvo »Grafika« iz Maribora, prvo slov. pevsko društvo »Lira« iz Kamnika in del. pevsko društvo »Planinka« iz Duplice pri Kamniku. Izvajane točke navedenih pevskih zborov so bile nad vse dobro podane in so žele splošno priznanje občinstva. Zgodovinsko poročilo o delovanju jubilarntov je podal v vnesenih besedah s. Šturm A., za kar je bil nagrajen z odobravanjem. Z velikim navdušenjem so bile sprejete deklaracije dveh malih deklic in sicer 4letne Greti Peternele in 8letne Verice Štirn-ove. Prva je deklamirala »Mi vstajamo« in druga Zupančičevo: »Kovaško«. — Pravtako je bila nagrajena s ploskanjem Minka Peternele, ki je deklamirala Iv. Logarjevo: »Klic žene človeštva«. Pevovodji sodr. Vidmarju Francu, ki vodi del. pev. društvo »Solidarnost« od ustanovitve do danes, je društvo poklonilo krasno diplomu v znak zahvale za njegovo požrtvovalno dvajsetletno delo.

V nedeljo, dne 9. t. m. je ob 5. uri zjutraj prevudila kamniške meščane budnica kamniške mestne godbe. Ob 8. uri so se pričeli zbirati na slavnostnem prostoru sodrugi in sodružice iz Kamnika in okolice, ki so ob pol 9. uri odšli v povorki, kateri na čelu je korakalo članstvo jubilarntov, na glavni kolodvor k sprejemu gostov. Istočasno kot ta povorka so prišli na kolodvor: kovinarska godba z Jesenic ter delavska godba iz Dobrunj pri Ljubljani, poleg teh še številni drugi udeleženci. Ob istem času se je pričel viti iz Duplice dolg sprevod kolesarjev, ki so zavzeli cesto v dolžini enega kilometra. Njim na čelu je svirala kamniška godba, ki jim je šla naproti. Točno ob 9. uri je prispel vlak poln gostov, tako »Cankar« iz Ljubljane, »Vzajemnost« iz Št. Vida, Dobrunj, Litije, Trbovelj, Hrastnika, »Enakost« z Jesenic, Zabukovce pri Velenju, z Jezice in Črnuč pri Ljubljani in drugi.

Slavnostni sprevod

se je formal od kolodvora na slavnostni prostor in je bil nad vse veličasten. Kamnik takega še ni videl in Kamničani, ki so opazovali ta dolgi sprevod zavednih proletarcev,

so strmeli in občudovali delavsko zavest in disciplino. Sprevod se je izvršil v najlepšem redu povsem disciplinirano, brez vsakega vzklikanja, ob petju delavskih koračnic.

V sprevodu so igrale tri godbe in sicer kovinarska z Jesenic, delavska iz Dobrunj in kamniška godba. V sprevodu je korakalo nad 3000 ljudi.

Na slavnostnem prostoru so združeni pevski zbori zapeli »Delavski pozdrav«, nato je otvoril

slavnostno zborovanje

predsednik »Solidarnosti« s. Pregelj I., iskreno pozdravil vse udeležence in podal besedo slavnostnemu govorniku sodr. Bratku Kreftu iz Ljubljane, ki je v prelepem, globoko zamišljenem in v srce segajočem govoru orisal pomen pesmi in knjige za delavsko kulturo. V svojem govoru je bil velikokrat prekinjen z viharim pritrdjevanjem nad 3000 navzočih delavcev, in je pri zaključku žel dolgotrajen aplavz. Nato mu je podala hčerka našega sodruga pevca s. Milica Poznikova šopek rdečih nageljnov in ga nagovorila.

Stedili so pozdravni govori delegatov, katerih je bilo 29, ki so čestitali jubilarntoma in povdarjali pomen del. kulture za osvoboditev proletarijata od izkoriščanja. Pozdravi so bili končani ob pol 12. uri, s čimer je bilo zaključeno slavnostno zborovanje.

Popoldne ob 3. uri se je vršil

velik koncert vseh zborov,

pred pričetkom katerega je spregovoril zbranimu delavstvu zastopnik mestne občine kamniške, podžupan g. Anton Strgar, in čestital jubilarntoma k njuni proslavi povdarjajoč pomen kulture za delavstvo. G. podžupan je bil za svoja izvajanja nagrajen od navzočih z navdušenim ploskanjem.

Zbori so najprej zapeli skupno »Vzbujenje duhov«, nato so nastopali posamezni zbori s pevskimi točkami in to: Moški in mešani delavski pevski zbor »Cankar« iz Ljubljane, »Vzajemnost« iz Št. Vida nad Ljubljano, »Del. glasb. društvo« iz Ljubljane, »Vzajemnost I«, moški in mešani zbor iz Hrastnika, »Vzajemnost« mešani in moški zbor iz Zabukovce in Velenja, »Vzajemnost« Trbovlje, »Vzajemnost« Dobrunje, Del. pevsko društvo »Enakost« z Jesenic, Pevsko društvo »Grafika« iz Maribora ter tamburaški zbor del. glas. društva »Sava« iz Smednika pri Kranju.

Nastope pevskih zborov je poslušala ogromna množica delavstva in drugega občinstva, ki je bilo z izvajanjem programa nadvse zadovoljno.

STUDENCI PRI MARIBORU

Kolesarski zlet v Pesnico priredi I. delavsko kolesarsko društvo, podružnica Studenci v nedeljo, dne 23. julija izpred društvenega lokala Majhenič ob 13. uri. Vsi člani sosednjih društev, kakor tudi gostje dobrodošli.

RADVANJE

Veselicu priredi »Vzajemnost« 6. avg. v gostilni Žunko v Zg. Radvanju. Vabljeni vsi — Bratska društva naj ne prirede na ta dan nobene slične prireditve.

GUŠTANJ

Izlet na Jesenice priredi guštansko delavstvo v nedeljo, dne 16. julija. Odhod iz Guštanja ob 9. uri dopoldan z atobusom.

Kako se pripravljajo proti gospodarski krizi v Ameriki?

Roosevelt je izdelal nov načrt za boj proti grozeči gospodarski krizi.

Zedinjene države ameriške, ki jim predseduje Roosevelt, prihajajo vedno z novimi iniciativami, kako naj se preprečujejo gospodarske krize ter zagotovo socialno sigurnost tudi neimovitim plastem naroda, predvsem delavskemu razredu. — Znano je, kako se je zavzemal Roosevelt za »New-Deal« (zakon o delu), za ureditev socialnega zavarovanja, za objektivno presojanje sporov med delavstvom in delodajalci, v katerih pa tako delavci kakor delodajalci ohranijo svojo svobodo do najskerajnjih mej, kjer res prihaja splošni javni red v nevarnost. Predsednik ameriških Zedinjenih držav presoja položaj sicer strogo s kapitalističnega stališča, vendar pa nikdar ne pozabi povedati, da se mora tudi delavcu dati delo in primeren zaslužek. Zato so vse Rooseveltove inicijative za opravljanje javnih del velikopotezne in so zaradi tega tudi učinkovite.

V Ameriki vedo, da gospodarska kriza ni pokopana. Vedo, da se bo kriza ponovila in ponavljala. Roosevelt hoče te periodične krize najprej provizorično omiliti z zasnovanjem novih velikih javnih del in povečanjem izvoza pridelkov in izdelkov. Tak je načrt, ki sicer ne odpravlja kapitalističnega izkoriščanja, pač pa od primera do primera korigira napake kapitalističnega gospodarstva, kar more imeti seveda le začasni večji ali manjši učinek.

Novi Rooseveltov projekt, ki ga namerava predložiti s proračunom za prihodnje leto v odobritev, zahteva kredite za javna dela, za investicije in kreditiranje izvoza v približnem znesku

treh milijard dolarjev. V dinarski valuti znaša ta kredit 140 milijard dinarjev, kar je tudi za Zedinjene države ogromen znesek, ker znaša okoli enajst naših državnih proračunov.

Krediti so sicer določeni tudi za par let, vendar utegnejo jako omiliti krizo. Letos se naj porabi tega kredita že 870 milijonov dolarjev. Tako v dveh letih za javna dela, zgradbo svobodnih del, bolnic in podobno 350 milijonov, v štirih letih za pota, avtoceste in mostove 750 milijonov, za železnice 500 milijonov v treh letih, za elektrifikacijo kmetijstva v sedmih letih 460 milijonov, za kmetijstvo v dveh letih 500 milijonov in 500 milijonov za kratkoročne in dolgoročne kredite za podpiranje izvoza.

Neglede na to, ali in koliko se strinjamo z načrti in obliko za omiljenje gospodarske krize, moramo vendar priznati, da Amerika v tem oziru stori mnogo. Vsako leto v dobi krize prihaja z iniciativami in jih podpre gospodarsko ne le za nazaj, ampak za bodočo dobo, čim zasluti nevarnost, ki grozi ameriškemu gospodarstvu. Ta inicijativa in stvarnost, ki jih drugod ni, ali pa so le silhuete resne akcije, morajo moralno jako vplivati na moderni gospodarski svet.

Zedinjene države s temi svojimi iniciativami posegajo v proces družabnega razvoja in s tem, ker puščajo svobodo in sodelovanje vsem državljanom, kapitalistom in delavcem, vsaj za sedaj močno podpirajo naravni proces gospodarske družbe, kar bi marsikateri današnji državi lahko služilo za zgled.

Zakaj čitamo?

V nedeljski številki praškega dnevnika »Česke Slovo« piše o tem vprašanju J. H., menda njegov kulturni urednik, najznamenitejši sedanji češki pesnik Josip Hora:

»Razlogi, zakaj dva človeka isto delata, so različni. Eden čita knjigo, da bi pozabil svojo mizerijo, drugi da bi doživel svojo radost, uspeh, srečen dan. Eden se hoče samo zabavati, raztresiti, drugi se hoče podučiti. Medtem ko kak dijaček pozabil radi napetega romana na svojo domačo nalogo, čita drugi, da bi si razširil svoje obzore.

Sploh je občevanje s knjigami različno, kakor z ženskami. Enega dvigne žena v višje, boljše sfere in vzbudi v njem vse dobre lastnosti, smisel za čast, življenjsko resničnost,

hrepenenje, da se povzpne in otrese lastnih nedostatkov; drugi pa zopet v stiku z ženskami samo stopnjuje svojo sebičnost, domišljavost, brezobzirnost in ravna z njimi kot s steklenico alkohola, enostavno kakor z blagom. Donjuani, zbiralci rekordov, lovci uspehov preganjajo s stikom z ženami svojo notranjo praznoto. Z njimi je tako, kakor s čitatelji knjig, ki radi ene pozabljajo drugo.

Uidejo vedno drugam, brez cilja, s katerim konča vsaka cesta. So kakor potniki, ki so prehodili lep kos sveta, pa se na koncu spominjajo komaj tega, kaj so imeli kje k zajutru. Tudi na potpisih spoznate, zakaj je kdo potoval. Nekdo pravzaprav samo radi anekdot, v katere si spremeni dogodke potovanja, drugi potuje, da bi spoznal naroden značaj kake dežele, tretji vidi samo muzeje, četrti si napravljajo zbirko razglednic, peti se vozi samo, da bi se lahko pobahal, kje vse je bil. Najtemeljitejši potniki so bili oni delavci-tovariši, ki so povsod nekaj časa delali in tako temeljito spoznali kos tujega sveta. Potem so si lahko mirno zapeli: »Všudej sem tancoval, jen v Lajpciku ne!« (Povsod sem plesal, samo v Lajpciku ne.)

Toda začeli smo s temi knjigami. Najnovejša razprava »Govori o knjigah« je iznesla marsikaj zanimivega k vprašanju, zakaj ljudje čitajo. Nek čitatelj dokazuje tam na sledeči način, kaj pomeni za njega knjiga:

»Enkrat tedensko se vozim s kolesom v Moravsko Ostravo (skoro 30 km), da si tam izposodim dobre knjige v knjižnici, a tudi zato, da spoznam knjižne novosti v izložbah knjižaren.«

Ko bi imeli mnogo takih čitateljev! Drugi pravi: »Knjiga mi je danes trden temelj, ki vzdržuje mojo dušo in telo na površju današnje zmešnjave.« In tretji: »Bili smo majhni, da strašno majhni, toda zadošča pogled na knjižnico in narod raste, raste, v češki knjižnici raste in se uvršča med duhovne velesile sveta.«

Takšni odgovori čitateljev nam temeljito prepodijo iz misli one požiralnice knjig, ki hlastajo knjige iz dolgočasnja in praznote, kateri vidijo v knjigi nekaj podobnega, kakor cigareto, operetni šlager, ali steklenico slivovke. Prepričujejo nas, da beseda kultura pri nas ni prazen pojem, ampak organska potreba našega življenja. Spominjajo nas davnih čitateljev biblije in kronik, kako so vstajali močni in okrepljeni od tistih spisov, ki so jih čuvali že očetje in pradedje. Očividno imamo tudi danes takšne čitatelje. Toda treba jih je stalno več.

Zavednost švicarskega delavstva

in njegovo delo na področju izobrazbe za demokracijo in svobodo.

Mala Švica je že od nekdaj veljala za deželo, kjer vlada svoboda in demokracija. Tem principu je Švica tudi danes ostala zvesta, pa če tudi se mora bojevati s precejšnjimi težavami. Švica je danes obdana od dveh mogočnih totalitarnih držav, od koder skušajo na nje tla priti najrazličnejše protidemokratske ideje. Švicarsko ljudstvo se tega v polni meri zaveda in je zelo občutljivo za nevarnost, ki ogroža njeno demokracijo, kajti vsi sloji so prepričani, da bo Švica obstajala le tako dolgo, dokler bo demokracija. Razni elementi so že dolgo poskušali pojačeno propagando v nekem delu časopisja, s pomočjo filma in radia zanesti v deželo protidemokratskega duha. Toda zdi se, da je imel ta način propagande malo uspeha.

V Švici ni danes samo delavstvo pripravljeno z vsemi silami braniti svobodo in neodvisnost, ampak je tudi meščanstvo istega mnenja. Dokaz temu je dejstvo, da so danes tako imenovane »nacionalne fronte« skoro v popolnem razsulu in jim nič ne pomaga, če dobivajo še tako velike vsote v propagandne svrhe. Kantonalne volitve, ki so se v nekaterih kantonih vršile, so pokazale, da je ljudstvo s frontisti pošteno pometlo.

Tudi mogočna švicarska deželna razstava, ki se vrši od maja do oktobra v Curihu, je izraz velikega hotenja za svobodo, je dokaz moči in življenjske sile male demokratske dežele.

Švicarsko delavstvo je v polni meri doprineslo, da se je ljudstvo spoznalo z vsemi ugodnostmi in blagodatmi, ki jih nudi demokracija. Delavstvo je v pravem trenutku spoznalo, kaj mu preti od nacizma, zato mu je takoj napovedalo sistematičen boj. Švicarska centrala za izobrazbo delavstva, ki v sebi združuje vse kulturno izobraževalno delo v delavskem gibanju, ima ogromne zasluge v boju za svobodo in neodvisnost. Delavska izobraževalna centrala mnogo stori za tako imenovano »duševno

obrambo« dežele in se v svoji propagandi uspešno poslužuje raznih tehničnih pridobitev. Centrala pozorno pazi, da ni preveč nacističnih filmov, kontrolira književni trg in časopisje, ki ni demokratsko, za gledališče pa zahteva, da bodi pospeševatelj svobodne besede in politike. Delavske organizacije pa posvečajo tudi vso pozornost »gospodarski obrambi dežele« in razumejo pod to besedo znižanje brezposelnosti in povečanje življenjskega štandarda nižjih slojev. V ta namen je delavstvo podpiralo ljudsko glasovanje, ki se je vršilo meseca junija. To ljudsko glasovanje je s 445 tisoč glasovi proti 200 tisoč odobrilo povečanje vojaških kreditov za deželno obrambo in kreditov za javna dela, s katerimi bi se naj pobijala brezposelnost. V ta namen je odobrenih 400 milijonov švicarskih frankov.

Ko švicarsko delavstvo z vsemi silami podpira obrambo demokracije, se zaveda, da s tem doprinaša svoj delež za svetovno svobodo.

Zadnje vesti

Pogajanja v Moskvi. Iz Varšave poročajo, da je sovjetska vlada predlagala angleški vladi prekinitve pogajanj za sklenitev trojnega sporazuma za tri tedne.

Peseben zakon proti teroristom bo sprejel angleški parlament. Pravi, da je tak zakon potreben z ozirom na številne bombne atentate.

Italijanskega zunanjega ministra Ciana je v Barceloni sprejel sam general Franco.

Na mednarodni kongres trgovskih organizacij v Trbovlje je poslala svojega delegata tudi ljubljanska zbornica za trgovino, obrt in industrijo v osebi tajnika g. Mohoriča.

Zagrebski župan in občinski svetniki so prispeili v Trbovlje na ogled čistilnih naprav TPD. Zagrebčani se pritožujejo, da TPD rudniki onesnažujejo Savo in je zagrebska občina radi tega že svoj čas zagrozila z bojkotom premoaga iz rudnikov TPD.

Rekordno letino sliv pričakujejo v Bosni. 40 odstotkov pridelka bo ostalo neprodanega. Vrše se posvetovanja, da se ta preostanek predela v marmelado.

Delavski pravni svetovalec

Vzdrževalnina (Gozd)

Vprašanje: Z neko žensko imam 2 nezakonska otroka in sva se dogovorila tako, da bom jaz skrbel za enega, ona pa za drugega, dokler se ne poročiva. Dosedaj sva držala ta dogovor, sedaj pa je ona dobila z nekim drugim človekom tretjega nezakonskega otroka, nakar sem ji jaz izjavil, da je ne bom poročil, kot sem prvotno nameraval. Nezakonska mati pravi, da me bo tožila za vzdrževalnino za oba otroka. Ali bo lahko kaj dosegla?

Odgovor: Zaseben dogovor, ki ste ga sklenili z materijo Vaših otrok glede vzdrževanja otrok, ni neizpremenljiv, ker ste Vi po zakonu dolžni vzdrževati oba otroka in bo zato lahko nezakonska mati od Vas zahtevala, da ji plačujete vzdrževalnino tudi za drugega otroka, za katerega je prvotno izjavila, da bo skrbela sama. Ko itak sami pravite, da ste se nameravali z nezakonsko materjo poročiti, izhaja že iz tega, da je bil Vajin sporazum glede vzdrževanja otrok le začasen, radi česar lahko sedaj nezakonska mati zahteva od Vas zakonite prispevke, ko se ne bode poročila. Za otroka, ki ga imate v oskrbi Vi, seveda mati ne more zahtevati vzdrževalnine. Za vzdrževalnino Vas bo lahko tudi uspešno rubila, ko imate lastno hišo.

Kupljen hrast (Laško)

Vprašanje: Od nekega kmeta, ki je medtem umrl, sem kupil hrast, ki sem ga podrl šele letos, ker šele letos rabim les. Dasiravno sem hrast plačal, mi kmetova vdova brani, da bi ga odpeljal, ker pravi, da ta kupčija zanjo ni obvezna. Zadelala mi je celo pot iz gozda.

Nogavice,

kopalne obleke, srajce, rute, perilo vseh vrst, obleke, robce, čepice, blago za posteljnino, moško, žensko perilo in obleke, ostanke, vseh vrst pletenin, volno itd. dobite v novi trgovini in pletilnici

„MARA“, Maribor
Koroška 26 (poleg tržnice)

MALI OGLASI

Najčitatelji kupujejo najcenejše pri naših insercentih!

Franc Kormannov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra izdelava.

KAMNIK

Zahvala

Kamniški sodrugi se zahvaljujemo vsem sodrugom in sodružicam, ki ste prihiti iz vseh krajev Slovenije, posebno oddaljenejših, kot delegacija rudarjev iz Kočevja, »Grafika« iz Maribora, Jeseničani in vsi drugi. Vaša je glavna zasluga, da je bila naša proslava tako nad vse veličastna ter nam bo ostala v spominu kot svetla točka v dneh dela in trpljenja.

CELJE

Maksim Gorki »Poletje«, socialni roman. Lepa, podučljiva snov za naše delavce. Knjiga 156 strani stane samo din 10.—. Še par izvodov je na razpolago. Zaupniki, pobričajte se, da pride med naše člane.

Cankarjeve knjige se že lahko naroče v uravi »Delavske Politike«. Vsebinsko bogate knjige bodo dobrodošle v vsaki hiši in družini. Pridite in naročite!

ČRNA PRI PREVALJAH

Dramska predstava. »Vzajemnost« bo vpriporila dne 16. julija ob 16. uri v rudniški dvorani na Heleni burko »Avtomobilist« (v treh dejanjih). Vabimo vse, da se udeleže tega popoldanskega izleta na Heleno, kjer si bomo za odmor privoščili 2 uri in pol prav lepe zabave. Predvsem pa vabimo vse okoličane.

»Blago iz inozemstva naj ima obvezno oznako, od kod je!« Tako je zahteval v angleški spodnji zbornici delavski poslanec E. Edwards in je predložil načrt tozadevnega zakonskega osnutka. Rekel je, da se z nakupom blaga iz totalitarnih držav financirajo stvari, ki ogrožajo britanske interese. Če bo imelo inozemsko blago označbo svojega izvora, bo vsak vedel, kaj je njegova dolžnost.

V Belgiji so stavkali mlekarji, pa so se nazadnje poravnali z odjemalci.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324